

Munkaerőpiaci folyamatok, 2016. I–III. negyedév

Tartalom

1. Foglalkoztatási helyzetkép.....	1
1.1. Foglalkoztatottak.....	1
1.2. Munkaerő-kereslet.....	3
1.3. Munkanélküliek, potenciális munkaerő-tartalék.....	4
2. Kereset, munkajövedelem.....	5
2.1. Bruttó kereset.....	5
2.2. Nettó kereset és eltartotti kedvezmény.....	6
2.3. Munkajövedelem.....	7

1. Foglalkoztatási helyzetkép

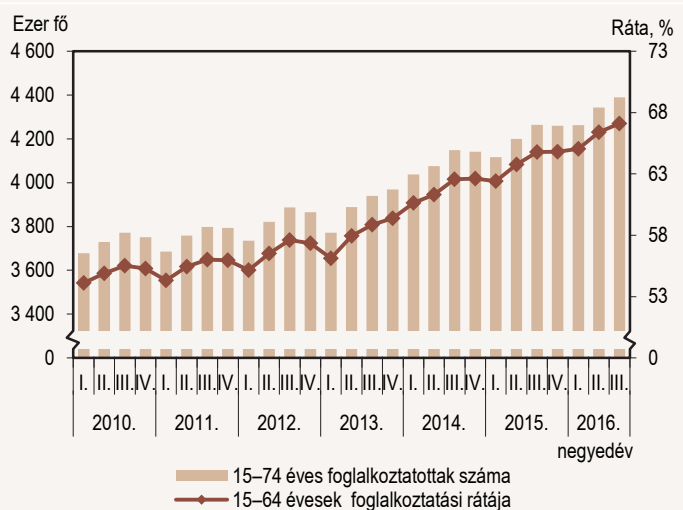
1.1. Foglalkoztatottak

2016 I–III. negyedévében a munkaerő-felmérés adatai szerint átlagosan 4 millió 332 ezren minősültek foglalkoztatottnak, 138 ezerrel (3,3%-kal) többen, mint egy évvel korábban. Az I. negyedévi 4 millió 262 ezer fő után – részben szezonális hatás eredőjeként – a II. negyedévben 4 millió 343 ezer, a III. negyedévben 4 millió 391 ezer volt a foglalkoztatottak létszáma. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a létszámnövekedés a III. negyedévre valamennyire lassult (I. negyedév: 3,5%-os, III. negyedév: 3,0%-os bővülés), melyben a munkaerő-kínálat csökkenése mellett az is közrejátszott, hogy a közfoglalkoztatottak létszáma a korábbiánál némileg kisebb ütemben nőtt.

A 2016. I–III. negyedévi létszámnövekedés négyötöde az elsődleges munkaerőpiacon, azon belül is jellemzően a versenyszféra közepes és nagyobb méretű vállalkozásainál realizálódott.

1. ábra

A foglalkoztatottak létszámának és a 15–64 évesek foglalkoztatási rátájának alakulása

Forrás: munkaerő-felmérés.

A 15–64 évesekre számított foglalkoztatási ráta az első három negyedévben 66,2%-ra, ezen belül a III. negyedévben minden korábbiánál magasabbra, 67,1%-ra változott. Ez utóbbi egy év alatt 2,3 százalékpontos javulást jelentett, melynek azonban mintegy kétötödét a nevezőt jelentő munkavállalási korú népesség számának időközbeni csökkenése magyarázza. A III. negyedévben a 15–64 éves férfiak foglalkoztatási rátája 73,6, a nők 60,8% volt, az egy év alatt bekövetkezett 2,3, illetve 2,4 százalékpontos növekedés eredményeként.

1. tábla

Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta az Európai Unió tagországában, 2016. II. negyedév

Ország	Foglalkoztatási ráta					Munkanélküliségi ráta, % ^{b)}	
	15–24	25–54	15–64 éves				
	évesek	férfiak	nők	együtt	változás ^{a)}		
%							
Ausztria	49,3	83,7	75,3	67,4	71,4	0,6	6,1
Belgium	22,4	78,6	66,6	57,3	62,0	0,6	7,9
Bulgária	21,2	76,2	66,7	60,7	63,7	1,3	8,1
Ciprus	26,7	77,5	69,1	59,9	64,3	1,1	12,2
Csehország	28,1	85,6	79,0	64,2	71,7	1,5	3,9
Dánia	59,8	82,6	77,9	72,7	75,3	1,8	6,0
Egyesült Királyság	50,1	83,0	78,2	68,7	73,4	1,1	4,8
Észtország	38,1	83,4	76,6	70,1	73,3	1,6	6,5
Finnország	45,5	80,2	71,7	68,0	69,9	0,6	10,0
Franciaország	28,3	79,9	67,7	61,2	64,4	0,5	9,6
Görögország	12,5	66,8	61,3	43,7	52,4	1,4	23,1
Hollandia	61,1	82,9	79,5	70,1	74,8	0,6	6,2
Horvátország	25,7	72,8	61,4	53,3	57,4	1,2	12,8
Írország	32,6	74,9	69,9	59,5	64,7	1,6	8,6
Lengyelország	28,7	80,4	70,6	58,1	64,3	1,7	6,2
Lettország	33,0	79,8	70,4	67,7	69,0	0,8	9,5
Litvánia	29,3	83,2	70,1	68,9	69,5	2,5	8,0
Luxemburg	24,8	82,1	70,8	59,5	65,2	-1,9	6,2
Magyarország	27,4	82,3	72,9	60,1	66,4	2,6	5,1
Málta	45,2	79,1	78,3	52,5	65,7	1,8	4,9
Németország	44,2	84,0	78,2	70,4	74,3	0,7	4,2
Olaszország	17,2	69,3	66,9	48,5	57,7	1,4	11,6
Portugália	23,6	80,1	68,3	62,2	65,1	0,9	11,0
Románia	22,2	77,7	70,0	53,4	61,8	-0,2	5,9
Spanyolország	17,9	71,4	64,6	54,2	59,4	1,6	20,0
Svédország	46,3	86,2	77,9	75,3	76,7	1,1	7,5
Szlovákia	24,2	80,4	71,6	58,1	64,9	2,4	9,6
Szlovénia	27,9	83,6	69,1	63,1	66,2	0,7	7,8
EU-28	33,5	78,8	71,8	61,4	66,6	1,1	8,6

a) 2016. II.–2015. II. negyedév (százalékpont).

b) A 15–74 évesekre számolva.

Forrás: Eurostat (2016. november 9-ei állapot).

A 15–24 évesek foglalkoztatási rátája az év III. negyedévében 29,1%-ra nőtt. A 2015 III. negyedévéhez viszonyított 2,4 százalékpontos javulásban szerepet játszott az is, hogy a nyári szezonidőszakban – sőt ezt követően is – a korábbinál jelentősebb volumenben szorult például a kereskedelem, vagy a vendéglátás a diákok munkájára.

Az utóbbi évek munkaerőpiaci folyamatainak eredményeként unión belüli relatív pozíciónk jelentősen javult. 2016 II. negyedévében, ami jelenleg a legfrissebb uniós összehasonlító adat vonatkozási időszaka, a 15–64 évesek foglalkoztatási rátája lényegében elérte az uniós átlagot, ezen belül a férfiaké 1,1 százalékponttal meghaladta azt, a nőké pedig 1,3 százalékponttal elmaradt attól. A hozzánk munkaerőpiaci múltjukat tekintve leginkább hasonló visegrádi négyek közül Szlovákia és Lengyelország foglalkoztatási szintje némileg alacsonyabb a magyarnál, míg Csehországhoz továbbra is lényegesen magasabb. A javuló foglalkoztatási adatokhoz csökkenő munkanélküliség társult, 2016 II. negyedévében mindössze 4 tagországban volt a munkanélküliség szintje a magyar 5,1%-nál alacsonyabb, és ebből egy (Csehország) tartozott a visegrádi négyek közé.

2016 I–III. negyedévében az egy évvel korábbihoz viszonyított létszámnövekedés döntő részben (82%-ban) a hazai elsődleges munkaerőpiachoz sorolt szervezeti körre koncentráldott, ami jelentős változás az elmúlt időszaknak a közfoglalkoztatás bővítésén alapuló növekedéséhez képest.

2. tábla

A foglalkoztatottak létszáma és a korábbi évek azonos időszakához viszonyított változása

(ezer fő)

Megnevezés	Foglalkoztatottak száma			Foglalkoztatottak számának változása, 2016. I–III. negyedév	
	2010.	2015.	2016.	2010	2015
	I–III. negyedév			I–III. negyedévéhez képest	
Összesen	3 726,3	4 194,2	4 331,9	605,6	137,6
Férfi	1 986,8	2 272,2	2 352,4	365,6	80,2
Nő	1 739,5	1 922,0	1 979,5	240,0	57,5
Közép-Magyarország	1 190,9	1 335,1	1 398,8	207,9	63,6
Közép-Dunántúl	425,8	486,9	487,0	61,1	0,0
Nyugat-Dunántúl	398,9	448,6	455,7	56,7	7,1
Dél-Dunántúl	338,1	363,5	369,3	31,2	5,8
Észak-Magyarország	393,2	450,8	465,7	72,5	14,9
Észak-Alföld	499,8	586,1	608,5	108,6	22,4
Dél-Alföld	479,5	523,1	547,1	67,5	23,9
Alkalmazott	3 265,8	3 741,4	3 863,5	597,7	122,2
Társas vállalkozás, szövetkezet tagja	141,6	152,3	145,9	4,3	-6,5
Vállalkozó, önálló	306,3	289,2	309,6	3,2	20,3
Segítő családtag	12,5	11,3	12,9	0,4	1,6
Belföldi telephelyen dolgozik	3 676,8	4 085,1	4 215,2	538,4	130,1
ebből: közfoglalkoztatottnak tekinti magát	73,7	204,7	222,0	148,3	17,3
Külföldi telephelyen dolgozik	49,5	109,1	116,6	67,2	7,5

Forrás: munkaerő-felmérés.

A 2010 azonos időszakához viszonyított 606 ezer fős foglalkoztatotti létszámnövekményből az elsődleges munkaerőpiac összességében 64%-ban részesült, 25% jutott a közfoglalkoztatásra, míg 11%-ot a külföldi munkahelyet megadó létszámának növekedése magyarázott. A vizsgált hatéves időszakban a foglalkoztatottságbővülés jellemzően az alkalmazottak körében ment végbe, bár a foglalkoztatotti státus szerinti megoszlás az egyes

években némileg változott. Így 2016 I–III. negyedévében az adathoz tartozó mintavételi hibát meghaladóan nőtt az egyéni vállalkozók száma. 2016-ban minden harmadik foglalkoztatott Közép-Magyarországon dolgozott, és a foglalkoztatottak hat év alatt bekövetkezett létszámnövekedéséből is közel egyharmaddal részesült a régió, úgy, hogy ez nem a közfoglalkoztatás kiterjesztésének, hanem a piaci folyamatoknak volt köszönhető. A foglalkoztatottak aránya és a létszámnövekedésből való részesedés közötti viszony a vizsgált időszakban a Dél-Dunántúlon volt a legkedvezőtlenebb, és itt a foglalkoztatottak létszámának növekedése 2016 I–III. negyedévében is jóval az országos átlag alatt maradt. Ez utóbbi megállapítás a Nyugat- és Közép-Dunántúlra is igaz, de ennek oka nem a kereslet elégtelen növekedése volt, hanem az, hogy a további létszámbővülés tartalékai lényegében kimerültek.

2016 I–III. negyedévében az intézményi munkaügyi-statisztika által lefedett körben, azaz a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál és nonprofit szervezeteknél, valamint a költségvetési intézményeknél 3,2%-kal, 2 millió 978 ezer főre nőtt a foglalkoztatottak száma. A 11 ezer közfoglalkoztatottal együtt az 1 millió 983 ezer fős versenyszférát 3,6%-os (mintegy 70 ezer fős) növekedés jellemezte, míg a költségvetési szektorban a közfoglalkoztatottak nélküli számítva a létszám enyhén csökkent. A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszámának 3,6%-os növekedését a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak 1,1%-os létszámcsökkenése kísérte, így a megfigyelt körben a teljes munkaidőben dolgozók átlagos létszáma 2 millió 689 ezer, a nem teljes munkaidősöké 289 ezer fő volt.

A feldolgozóipar – a 663 ezer alkalmazásban állójával a legnagyobb foglalkoztatónak minősülő nemzetgazdasági ág – létszámnövekedése (3,0%) elmaradt a versenyszféra átlagától (3,6%). Ezen belül azonban kiemelkedő ütemben, 9,1%-kal bővült a foglalkoztatás a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása ágazatcsoportban, melyet az egyéb feldolgozóipar követett, 6,5%-kal. Az egyetlen jelentősebb létszámú feldolgozóipari ágazatcsoport, ahol az előző évinél kevesebben dolgoztak, az élelmiszer-, ital- és dohánygyártás volt. A jelentősebb (több mint 200 ezres) létszámot foglalkoztató nemzetgazdasági ágak közül a kereskedelem, gépjárműjavításban 3,8, a szállítás, raktározásban 3,3%-kal emelkedett a foglalkoztatottak száma. Ebből az elsőként említett területen a vasárnapi nyitvatartási tilalom feloldásának hatására a II. negyedévtől következett be jelentősebb létszámbővülés. A költségvetési intézmények foglalkoztatási túlsúlya jellemezte három nemzetgazdasági ág közül – közfoglalkoztatottak nélkül számolva – a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosításban 2,9%-kal nőtt a létszám, döntően a rendvédelem területén végbement létszámfejlesztéssel összefüggésben. Az oktatásban dolgozók létszáma stagnált (0,4%-os növekedés), míg a humán-egészségügyi, szociális ellátásé csökkent. A költségvetési szféra a vizsgált időszakban átlagosan 180 ezer – az előző év azonos időszakánál 14 ezerral több – közfoglalkoztatottnak adott munkát. (A közfoglalkoztatottak többsége a szociális ágazatban jelenik meg.) A havi intézményi statisztika által lefedett nonprofit szervezeti körben 2016 I–III. negyedévében 120 ezren dolgoztak, ebből 11 ezren közfoglalkoztatottként. A megfigyelt nonprofit szervezetek létszámában – részben a megfigyelésbe bevont kör felülvizsgálatának köszönhetően – 13,2%-os volt a bővülés.

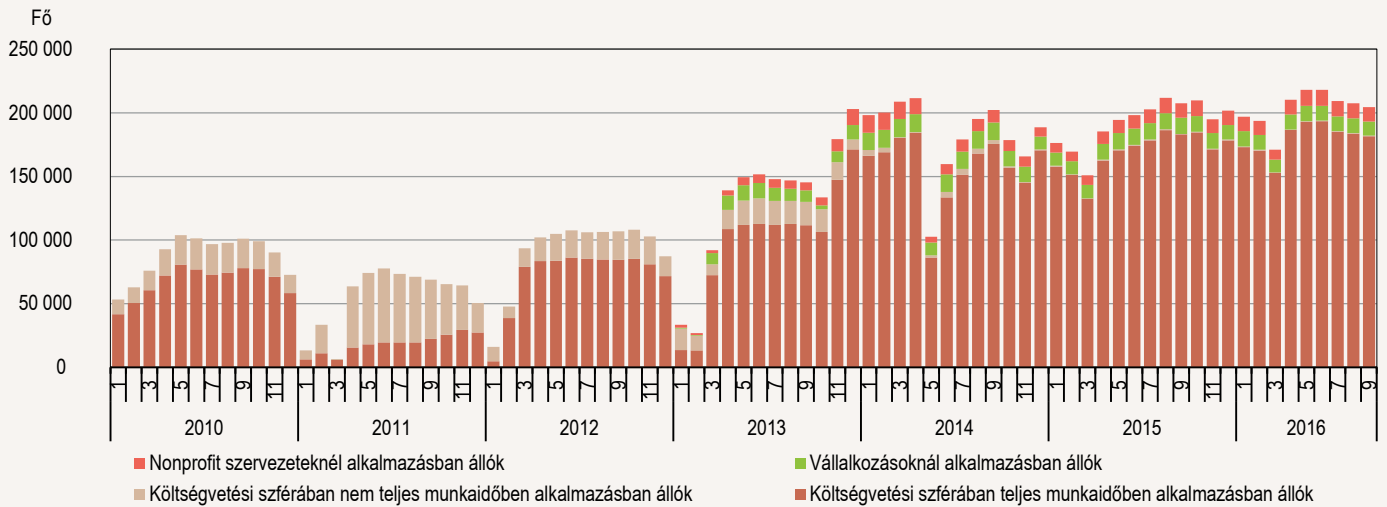
Az intézményi munkaügyi-statisztika által nem lefedett kört is tartalmazó BM-adatközlés¹ szerint a közfoglalkoztatottként nyilvántartottak átlagos létszáma 2016 I–III. negyedévében havi átlagban 226 ezer volt. A legkevesebben, 183 ezren, márciusban dolgoztak ebben a formában, mivel a programok egy része ekkor zárul, míg a június–augusztusi „csúcsidezőszakban” számuk havi átlagban a 245 ezret is meghaladta. A közfoglalkoztatásban részt vevők iskolai végzettség szerinti összetétele a teljes lakosságra jellemzőnél kedvezőtlenebb, így például a júniusi adatok szerint 8,9%-uk még az általános iskolát sem fejezte be, további 46,7%-uknak pedig az alapfok volt a legmagasabb befejezett iskolai végzettsége. Az előző évhez képest emelkedett a közfoglalkoztatottak között a legfeljebb alapfokú végzettségűek részaránya. Ez akár jelezheti azt is, hogy a szakirányú végzettséggel rendelkezők a korábbinál könnyebben találnak maguknak „normál” munkát. 2016-tól került bevezetésre az elhelyezkedési juttatás², melynek célja a közfoglalkoztatottak ösztönzése a versenyszférába való kilépésre, de ezt egyelőre csak viszonylag kevesen vették igénybe.

¹ Forrás: Havi tájékoztató a közfoglalkoztatás alakulásáról (www.kozfoglalkoztatatas.kormany.hu).

² Elhelyezkedés esetén a közfoglalkoztatásból még hátralévő időszakra az érintett igényelheti a havi 22 800 forint összegű foglalkoztatást helyettesítő támogatást.

2. ábra

A közfoglalkoztatottak létszáma*

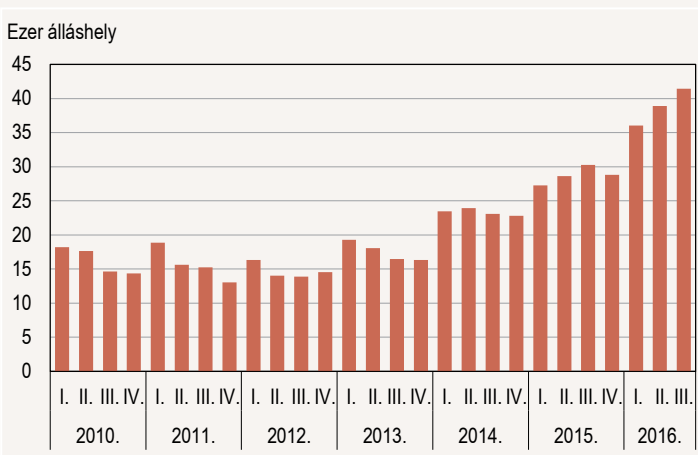
* 2012-ig csak a költségvetési szféráról van információ.
 Forrás: havi munkaügyi jelentés.

1.2. Munkaerő-kereslet

Az unió által 2007-től kötelezően előírt, konjunktúramutató forrásul szolgáló üres álláshely statisztika adatai szerint a versenyszféra legalább 5 főt foglalkoztató szervezeteinél 2016 I. negyedévében 36 ezer, a II. negyedévében 39 ezer, a III. negyedévében 41 ezer olyan üres, vagy a közeljövőben megüresedő álláshely volt, melynek mielőbbi betöltése érdekében a munkáltatók már lépéseket tettek (pl.: fejevadász céghez fordultak, hirdettek stb.).

3. ábra

Az üres álláshelyek száma a versenyszférában

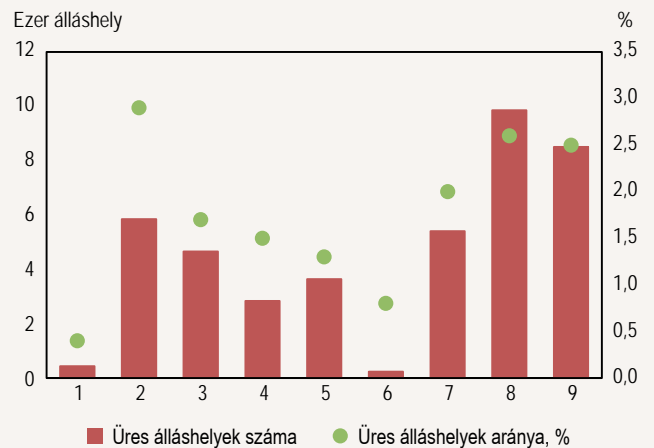
Forrás: üres álláshely statisztika.

A versenyszférán belül 2016 III. negyedévében is az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban volt a legmagasabb (3,4%) a betöltetlen állásoknak az összes álláshelyhez viszonyított aránya, ami több mint másfélszerese a versenyszféra egészére jellemző átlagnak. Ezt 3,1%-os üres álláshely aránnyal az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység követte. A feldolgozóiparba sorolt gazdálkodó szervezetek 16,3 ezer betöltésre váró álláshelyet jelentettek, ami 2,4%-a volt az összes álláshelynek. A második legnagyobb létszámot foglalkoztató nemzetgazdasági ágban, a kereskedelemben 4,8 ezer üres álláshely volt. A feldolgozóiparon belül az üres álláshelyek aránya kiugró a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása területén működő vállalkozásoknál, ahol 100-ból közel 5 állás várt betöltésre, ezt a textilá, ruházat, bőr és bőrtermék gyártása ágazatcsoport követte, 3,8%-os aránnyal. Foglalkoztatási főcsoportok szerint az üres

álláshelyek aránya a felsőfokú végzettség önálló gyakorlásához kapcsolódó-
 aknál a legmagasabb (2,9%).

4. ábra

Üres álláshelyek száma és aránya a versenyszférában foglalkozási főcsoportok szerint, 2016. III. negyedév

Foglalkozási főcsoportok megnevezése: 1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók; 2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások; 3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások; 4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások; 5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások; 6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások; 7 Ipari és építőipari foglalkozások; 8 Gépezetők, összeszerelők, járművezetők; 9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások
 Forrás: üres álláshely statisztika.

Az uniós előírás alapján statisztika mellett, egy attól eltérő koncepció szerint jelzi a munkaerő-kereslet alakulását a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) adatai, mely a folyamatosan beérkező munkaerőigénybejelentéseken alapul. A munkáltatók azokat az állásokat mindenképpen bejelentik, amelyet támogatott formában (pl. közfoglalkoztatottakkal) kívánnak betölteni. Emellett jellemzően olyan, többnyire alacsonyabb kvalifikációs igényű munkakörökre keresnek ily módon jelentkezőket, amelyeknél van esély arra, hogy regisztrált álláskeresővel betölthetők. A III. negyedév utolsó hónapjában, szeptemberben a foglalkoztatók összesen 44,9 ezer üres álláshelyet jelentettek be az NFSZ-hez, melynek 57,2%-ához igényelték támogatást. A legtöbb új munkaerőigény Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-

Szatmár megyékből, illetve Budapestről érkezett, az összes bejelentés 29,1%-a. A két elsőként említett megye esetében ezeket jellemzően közfoglalkoztatottakkal kívánták betölteni. 2016. szeptemberben 141,6 ezer állást tartottak nyilván az NFSZ kirendeltségein, melyekből a zárónapon 97,8 ezer még betöltetlen volt. A nem támogatott munkákra elsősorban mechanikai gépösszeszerelőket, bolti eladókat, egyéb termék-összeszerelőket, egyszerű ipari és egyéb egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozásúakat kerestek.

1.3. Munkanélküliek, potenciális munkaerő-tartalék

A munkaerő-felmérés definíciója szerinti munkanélküliek száma 2016 I–III. negyedévében 244 ezerre mérséklődött, ezen belül a III. negyedévben rekord alacsony szintre, 226 ezerre csökkent, ami 66 ezerrel kevesebb az előző év azonos időszakánál. Ezzel a munkanélküliségi ráta 4,9%-ra esett, ezen belül a nők munkanélküliségi rátája az év III. negyedévében 5,0, a férfiaké 4,9%-nak felelt meg.

3. tábla

A fontosabb munkanélküliségi mutatók alakulása

Időszak	Munkanélküliek száma, ezer fő			Munkanélküliségi ráta, %			15–24 évesek
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	
2015. I.	186,3	161,3	347,6	7,7	7,8	7,8	19,4
II.	163,5	146,9	310,4	6,7	7,1	6,9	17,8
III.	151,8	140,9	292,7	6,1	6,7	6,4	16,7
IV.	146,1	134,6	280,7	5,9	6,5	6,2	15,3
2016. I.	147,0	125,8	272,8	6,0	6,1	6,0	14,2
II.	131,4	102,6	234,1	5,3	4,9	5,1	13,3
III.	121,6	104,8	226,5	4,9	5,0	4,9	12,7

Forrás: munkaerő-felmérés.

A teljes sokaságra jellemzőt meghaladó ütemben csökkent a fiatalok (15–24 évesek) munkanélküliségi rátája, itt a javulás egy év alatt 4,0 százalékpontos volt. Az ilyen korú munkanélküliek töredéke tartozott csak a nyárra diákmunkát keresők közé, többségük tartós munkát szeretett volna. A munkanélkülinek minősülő fiatalok elhelyezkedési esélyét azonban rontja iskolai végzettség szerinti kedvezőtlen összetételük. A munkanélküliség az utóbbi egy évben is minden régióban csökkent, de a területi különbségek továbbra is változatlanul nagyok. (A III. negyedévben a munkanélküliség szintje a Nyugat-Dunántúlon volt a legalacsonyabb, 2,6%, az Észak-Alföldön a legmagasabb, 8,7%.)

A munkaerő-kereslet növekedésével párhuzamosan jelentősen csökkent az ún. potenciális munkaerő-tartalék nagysága is, 2016 III. negyedévében 401 ezren feleltek meg ennek a definíciónak, 20%-kal (azaz több mint 100 ezerrel) kevesebben, mint 2015 III. negyedévében. A 226 ezer munkanélküli mellett 50 ezer alufoglalkoztatott volt, míg a munkaerő-tartaléknak számítók, de a munkaerőpiacon jelen nem levők közé mindössze 125 ezren tartoztak.

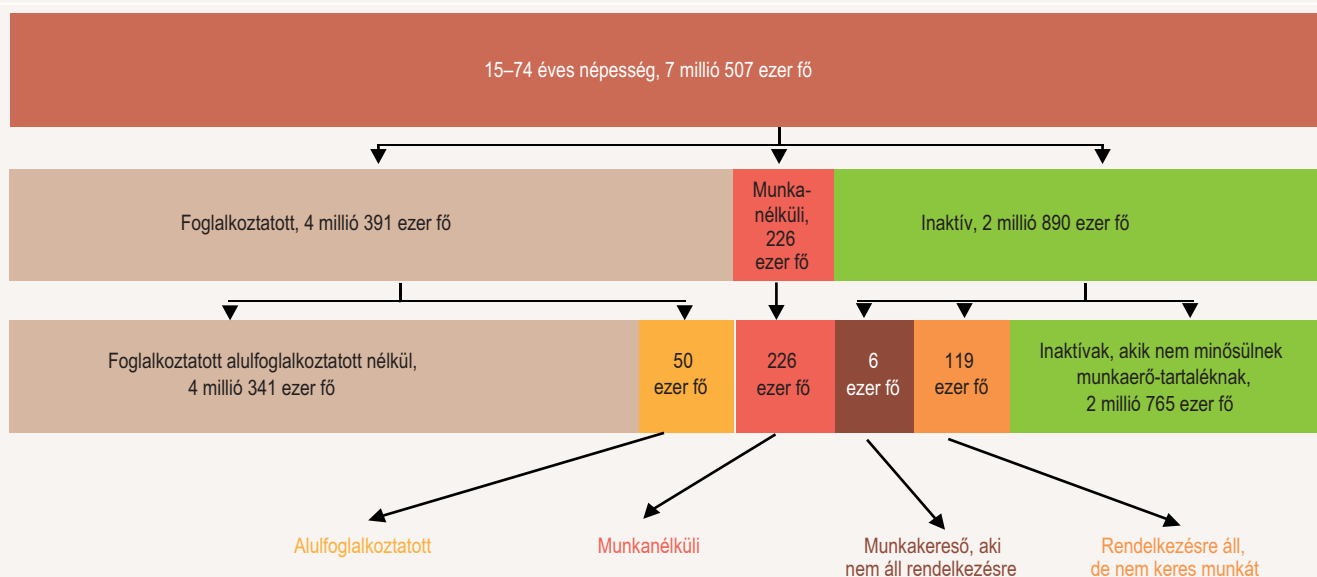
Az év III. negyedévében 361 ezren tekintették magukat munkanélkülinek, amely nagyjából megegyezik az alufoglalkoztatottak nélkül számított potenciális munkaerő-tartalékkal.

A nyilvántartott álláskeresők száma némileg kevésbé csökkent, mint az ILO-definíciónak megfelelő munkanélkülieké, de jobban, mint az önbesorolás szerintiéké. Létszámuk az első három negyedév átlagában 328 ezer volt, ebből 37 ezer pályakezdő. A pályakezdő álláskeresők számában bekövetkezett számottevő csökkenés főként a gazdaság növekvő munkaerőigényével magyarázható. Némileg csökkent az álláskeresőkön belül az ellátottak aránya, a 2015. évi 54%-ról 51%-ra, többségük az évek óta változatlan összegű (22 800 forint/hó) foglalkoztatást helyettesítő támogatást kapta.

Részben demográfiai, részben munkaerőpiaci okból a munkavállalási korúnak tekintett 15–64 éves inaktívak száma folyamatosan csökken, 2016 I–III. negyedévében 1 millió 948 ezren tartoztak ebbe a kategóriába. A legnagyobb létszámú csoportot a nyugdíjasok jelentik, és – eltekintve a munkanélküli-ellátásban részesülők csekély számosságú sokaságától – a nyugdíjkorhatár változása miatt itt volt a legnagyobb a csökkenés is.

5. ábra

Potenciális munkaerő-tartalék, 2016. III. negyedév

Forrás: munkaerő-felmérés.

A nyilvántartott álláskereső főbb adatai

4. tábla

(ezer fő)

Időszak	Nyilvántartott álláskereső	Ebből:			
		pályakezdő	álláskeresői járadékra, segélyre jogosult	szociális ellátásban részesülő	ellátatlan
2015.					
január	413,8	50,1	62,2	129,9	221,7
február	430,7	52,1	62,4	141,8	226,4
március	462,0	55,7	69,7	150,2	242,1
április	414,9	52,7	57,1	135,4	222,4
május	384,7	47,7	51,6	132,1	200,9
június	366,9	46,6	50,0	130,8	186,1
július	362,0	47,7	52,2	126,4	183,4
augusztus	339,0	45,0	52,7	114,5	171,8
szeptember	341,7	44,9	53,7	111,5	176,5
2015. I–III. negyedéves átlag					
	390,6	49,2	56,8	130,3	203,5
2016.					
január	359,2	38,7	64,5	118,5	176,2
február	366,6	40,3	66,2	125,0	175,4
március	420,7	44,6	77,3	133,6	209,8
április	338,1	38,1	63,5	106,5	168,0
május	307,0	34,1	55,9	99,6	151,6
június	291,6	34,2	53,8	94,4	143,4
július	292,0	35,4	57,5	91,4	143,1
augusztus	283,4	34,3	57,2	88,6	137,5
szeptember	282,0	34,8	54,8	86,6	140,6
2016. I–III. negyedéves átlag					
	326,7	37,2	61,2	104,9	160,6
2015. I–III. negyedév=100%					
	83,6	75,6	107,6	80,5	78,9

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat regisztere (<http://nfsz.munka.hu>).

A 15–64 éves inaktív munkaerőpiaci távollétük oka szerinti

5. tábla

Megnevezés	2016. I–III. negyedév			2016. I–III. negyedév/ 2015. I–III. negyedév		
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt
	ezer fő			%		
Nyugdíjas, járadékos	281,3	443,0	724,2	87,5	92,4	90,4
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	3,8	241,0	244,8	126,2	102,5	102,8
Munkanélküli, ellátásban részesülő	23,2	22,3	45,5	84,8	96,7	90,2
Tanuló	331,6	326,3	657,8	95,8	94,5	95,2
Ápolási díjban, árvaellátásban részesülő	11,8	33,2	45,0	82,1	98,1	93,3
Egyéb inaktív	91,8	138,8	230,6	99,6	100,0	99,8
15–64 éves inaktív összesen	743,5	1 204,5	1 948,0	92,4	96,0	94,6

Forrás: munkaerő-felmérés.

A 15–74 évesek egy éven belüli státusváltási arányszámai is kedvező folyamatot jeleznek. A két évvel korábbi helyzethez viszonyítva a foglalkoztatottak közül nőtt azok aránya (2,0 százalékponttal), akik meg tudták őrizni foglalkoztatotti státusukat, illetve a munkanélküliek foglalkoztatottá válásának esélye is javult (8,1 százalékponttal), bár ez részben a közfoglalkoztatás kiterjesztésével magyarázható, és az oktatási rendszerből kilépők is a korábbinál kisebb arányban kezdték meg felnőtt életüket munkanélküliként.

6. tábla

A 15–74 éves népesség munkaerőpiaci státus*váltás szerinti megoszlása, 2016. III. negyedév

(%)

Egy évvel ezelőtti státus	Jelenlegi státus							
	foglalkoztatott	munkanélküli	tanuló	nyugdíjas	munkaképtelen	gyed, gyes, gyet	egyéb inaktív	összesen
Foglalkoztatott	94,8	2,5	0,1	1,4	0,2	0,7	0,4	100,0
Munkanélküli	40,3	52,9	0,8	0,7	0,7	1,9	2,8	100,0
Tanuló	9,4	3,1	84,3	0,1	0,1	0,1	3,0	100,0
Nyugdíjas	0,8	0,3	0,0	98,6	0,2	0,0	0,0	100,0
Munkaképtelen	2,2	0,4	0,0	4,0	93,2	0,0	0,2	100,0
Gyed, gyes, gyet	15,3	4,5	0,2	0,0	0,7	74,5	4,6	100,0
Egyéb inaktív	14,7	5,1	0,8	1,3	1,2	4,1	72,9	100,0
Összesen, %	58,2	4,8	8,7	18,6	3,9	3,1	1,9	100,0
ezer fő	4 367,7	360,9	655,1	1 397,3	296,2	233,6	141,2	7 507,1

Forrás: munkaerő-felmérés.

2. Kereset, munkajövedelem

2.1. Bruttó kereset

2016 első három negyedévében a 2 millió 978 ezer főt foglalkoztató (a legalább 5 fős vállalkozásokat, a költségvetési intézményeket és a kiemelt nonprofit szervezeteket magába foglaló) megfigyelési körben a teljes munkaidőben foglalkoztatottak bruttó keresete 257,9 ezer forint volt, mely jelentősen, 6,1%-kal haladta meg az előző év azonos időszakára jellemzőt. 2016-ban a közfoglalkoztatottak bére nem változott, miközben létszámuk nőtt, így közfoglalkoztatottak nélkül számolva a növekedés üteme 6,5%-nak, a bruttó keresetek átlaga pedig 272,5 ezer forintnak felelt meg. A minimálbér január 1-jétől 111 ezer forintra, a garantált bérminimum (szakmunkás minimálbér) 129 ezer forintra változott, ami egyaránt 5,7%-os – a versenyszféra 5,4%-os átlagához igen közelálló ütemű – növekedést biztosított a legalacsonyabb keresetűek számára is.

A két legnagyobb létszámú nemzetgazdasági ágban, a feldolgozóiparban és a kereskedelemben – az egyre súlyosabb munkaerő-utánpótlási gondok mellett – 5,8, illetve 5,9%-al haladta meg a bruttó kereset az előző év azonos időszakait. A munkavállalók alkupozíciójának folyamatos javulása leginkább a kereskedelemben hozott látható eredményt, ahol a III. negyedévben a rendszeres bruttó kereset átlaga 6,5%-kal volt magasabb, mint 2015 III. negyedévében, szemben az I. negyedévi, 4,4%-kal. A kereset nagysága alapján továbbra is vezet a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ág 515,1 ezer forintos bruttó kereseti átlagával. Ezt követte 476,2 ezer forinttal az információ, kommunikáció, illetve 438,0 ezer forinttal a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás. A 273,7 ezer forintos

kereseti átlag jellemezte feldolgozóiparon belül a legtöbbet a – mindössze 5,6 ezer főt foglalkoztató – kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás ágazatban dolgozók kerestek (684,9 ezer forint/hó), második helyen pedig az ugyancsak relatíve kis létszámú gyógyszergyártás állt, 437,4 ezer forintos átlagával. A legalacsonyabb, 150,8 ezer forintos kereset a humán-egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágat jellemezte, ahol az alkalmazásban állók közel fele havi átlagban 79,1 ezer forintnak megfelelő keresettel rendelkező közfoglalkoztatott. (Nélkülük számolva a kereset itt is meghaladja a bruttó 210 ezer forintot). Ezt a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás követte, 164,6 ezer forintos átlaggal. A feldolgozóiparon belül az előbbi területhez hasonlóan szintén női munkavállalói többségű textilruházat és bőrtérmékgyártás iparcsoportban dolgozók kerestek a legrosszabbul, havi átlagban 165,2 ezer forintot.

A költségvetési szféra keresetalakulását a központi intézkedések mellett a közfoglalkoztatottak létszámalakulása befolyásolja. 2016 I–III. negyedévében az előző évvel azonosan díjazott közfoglalkoztatottak létszáma a költségvetési intézményeknél 8,1%-kal nőtt. Így a közfoglalkoztatottak figyelembevételével számolt bruttó kereset 7,8, míg nélkülük 9,8%-kal haladta meg a 2015 I–III. negyedévit. Ez utóbbi 272,6 ezer forintos bruttó kereseti átlagot eredményezett. A költségvetési szféra túlsúlya jellemezte mindhárom nemzetgazdasági ágban voltak olyan, részben 2015 második felében végbement intézkedések, amelyek magyarázzák a magas keresetnövekedési ütemet. Ezek közül hatásában a legjelentősebb a rendvédelmi dolgozók 2015. július 1-jével differenciált módon végrehajtott 30%-os illetményemlése volt, melyet ez évben újabb, 5%-os rendezés követett, emellett 2016-ban korrigálták a kormányhivatalok dolgozóinak bérét is. Így a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban a közfoglalkoztatottak nélkül számított bruttó kereseti átlag 11,8%-kal, 320,6 ezer forintra nőtt. Az év második felében – hasonlóan az előző évhez – egyes egészségügyi és szociális munkakörökben dolgozók kaptak fizetéskiegészítést, ezzel a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén

a keresetek közfoglalkoztatottak nélkül számolva 9,5%-kal haladták meg az előző évit. Az oktatásban a keresetek 4,8%-os dinamikája döntően a pedagógus-életpályamodell bevezetésének az eredménye.

Foglalkoztatási súlyából következően a nemzetgazdasági szintű bruttó keresetek alakulására az előbbi két szféránál jóval kisebb hatást gyakoroló nonprofit szervezeti kör bruttó kereseti átlaga közfoglalkoztatottak nélkül 248,4 ezer forint, illetve azokkal együttesen számolva 226,8 ezer forint volt, előbbi adathoz 5,6, utóbbihoz pedig 5,2%-os növekedési ütem társult.

A költségvetési intézményeknél és a delegált állami feladatokat ellátó nonprofit szervezeteknél dolgozók közül keresetbe nem számító kompenzációban részesülhetnek azok, akiknek nettó keresete a 2011-től érvényes jövedelemadó-, illetve járulék szabályok következtében csökkent. A kereset korrekciós intézkedések, illetőleg a munkaerő-cserélődés eredményeként a kompenzációban érintettek száma folyamatosan csökken, 2016 I–III. negyedévében 145 ezren igényelték a kompenzációt. Ennek összege a költségvetési szférában átlagosan 9500, a nonprofit szervezeti körben – ahol csak néhány ezer főt érint – 9400 forint volt.

2.2. Nettó kereset és elartott kedvezmény

2016-ban az egykulcsos személyi jövedelemadó mértéke a munkavállalókat terhelő járulékok változatlansága mellett 1 százalékponttal (15%-ra) csökkent, így a nettó átlagkereset növekedési üteme meghaladta a bruttó keresetét. 2016 I–III. negyedévében a közfoglalkoztatottak nélkül számolt nettó kereseti index 108,1%-nak, a nettó kereseti átlag 181,2 ezer forintra, míg a közfoglalkoztatottak figyelembevételével számított nettó kereset 7,7%-os növekedés eredményeként 171,5 ezer forintra felelt meg. A versenyszférában a nettó kereseti átlag 181,1 ezer forint, a költségvetési szférában 153,6 ezer forint (illetve közfoglalkoztatottak nélkül számolva 181,2 ezer forint) volt.

A 2011-ben bevezetett gyermekek utáni személyijövedelemadó-kedvezmény szabályai is némileg változtak 2016-tól. Az egygyermekesek a koráb-

7. tábla

A teljes és a rendszeres bruttó átlagkereset alakulása, összesen és közfoglalkoztatottak nélkül, 2016. I–III. negyedév

Állomány-csoport	Nemzetgazdaság összesen		Ebből:					
			versenyszféra		költségvetés		nonprofit szervezetek	
	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres
Összesen, forint/fő/hó								
Fizikai	178 138	171 451	188 865	181 037	144 332	141 243	147 040	143 642
Szellemi	347 510	322 535	403 680	365 826	280 693	270 539	290 196	283 669
Együtt	257 908	242 607	272 292	252 803	230 985	223 406	226 810	221 669
Előző év=100,0%								
Fizikai	106,6	106,2	105,8	105,6	111,5	110,1	103,1	102,1
Szellemi	105,9	106,0	104,6	104,5	107,3	107,7	105,7	107,0
Együtt	106,1	106,0	105,4	105,2	107,8	107,8	105,2	105,8
Ebből: közfoglalkoztatottak nélkül, forint/fő/hó								
Fizikai	192 862	185 213	190 013	182 108	217 863	211 458	172 224	167 670
Szellemi	351 955	326 544	403 892	366 011	288 133	277 581	293 966	287 317
Együtt	272 500	255 959	273 562	253 948	272 550	262 918	248 366	242 502
Előző év=100,0%								
Fizikai	107,4	107,0	105,8	105,6	120,2	118,2	104,2	103,0
Szellemi	106,0	106,2	104,6	104,5	107,7	108,1	105,7	107,0
Együtt	106,5	106,5	105,3	105,2	109,8	109,8	105,6	106,3

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

bi 62 500 forint helyett havi 66 670 forinttal, a kétgyermekesek gyermekeként 83 330 forinttal csökkenthetik személyijövedelemadó-alapjukat, a legalább három gyerekről gondoskodók kedvezménye 206 250 forintról 220 000 forintra nőtt. A 2016. évi adóalap-kedvezmény összege legjobban a két gyermeket nevelők esetében nőtt, és a törvényben az is szerepel, hogy a kedvezmény összege ennél a családtípusnál 2020-ig minden évben tovább emelkedik.

8. tábla

A családi kedvezmény figyelembevételével számított nettó és reálkereset alakulása, 2016. I–III. negyedév

Eltartott gyermekek száma	Számított nettó kereset, forint/fő/hó	Nettó kereset	Reál-kereset ^{a)}	Az adott háztartás típusban élő alkalmazásban állók részaránya, %
		2015. I–III. negyedévhez viszonyított változása, %		
0 gyermek	168 167	8,0	7,9	53,5
1 gyermek	176 920	7,7	7,6	22,9
2 gyermek	198 044	9,0	8,9	17,3
3 vagy annál több gyermek	220 226	6,4	6,3	6,3
összesen	178 652	7,5	7,4	100,0

a) A 2016. I–III. negyedévi 100,1%-os fogyasztóiár-indexszel számolva.
 Forrás: a havi munkaügyi jelentés és a HKEF adatait felhasználó mikroszimulációs modell.

A családi adókedvezmény a megfigyelt szervezeti körben 2016 első három negyedévében munkavállalónként átlagosan havi 7,1 ezer forint többletet eredményezett a családok jövedelmében. A háztartások demográfiai és jövedelmi adatain alapuló mikroszimulációs modell eredménye szerint a kedvezmény a két gyermeket nevelő munkavállalóknál közel havi 30 ezer forintot, a három és több gyermeket nevelőknél pedig 52 ezer forint jövedelemtöbbletet eredményezett a gyermeket nem nevelők nettó keresetéhez képest.

3.3. Munkajövedelem

2016 I–III. negyedévében a nemzetközi összehasonlítás céljára szolgáló munkajövedelem 271,2 ezer forint – ebből a kereseten felüli rész 13,3 ezer forint – volt. Ez utóbbi legnagyobb része az ún. cafetériajuttatás, melynek

egyes tételeire vonatkozó adózási szabályok 2016-ban megegyeztek az előző évvel, így a munkáltatók jellemzően nem változtattak az éves keret összegén. Ez növekvő bruttó kereset mellett az egyéb munkajövedelem résznek a teljes munkajövedelem belüli enyhe aránycsökkenését eredményezte. Az egy munkavállalóra jutó összeg nagysága még az azonos nemzetgazdasági ágba (ágazatba) tartozó gazdálkodók esetében is tág határok között változik, és jelentős ez a különbség a magasabb aggregációs szinteken. Általánosságban megállapítható, hogy a magas kereset jellemezte területeken dolgozók kapják a nagyobb összegű béren felüli juttatást, ezzel tovább növelve az egyébként sem csekély ágazati jövedelmi különbségeket.

9. tábla

Az egy főre jutó munkajövedelem alakulása, 2016. I–III. negyedév

Megnevezés	2016. I–III. negyedév			2015. I–III. negyedév
	átlagos havi munkajövedelem	ebből: átlagos havi egyéb munkajövedelem	egyéb munkajövedelem aránya a munkajövedelemen belül	
	forint/fő/hó		%	
Nemzetgazdaság összesen	271 166	13 259	4,9	5,0
Ebből:				
versenyszféra	286 024	13 732	4,8	5,0
költségvetés	243 598	12 613	5,2	5,1

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

2016 I–III. negyedévében a nemzetgazdasági ágak közül a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás esetében volt a legmagasabb az egyéb munkajövedelem összege, mely havi átlagban meghaladta a 31 ezer forintot, de a feldolgozóipar néhány területén (így a kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás, vagy gyógyszergyártás alágazatokban) dolgozók ennél is nagyobb összegű juttatásban részesültek. Ezzel szemben a szociális ellátás ágazatban, ahová a külön juttatásokra nem jogosult közfoglalkoztatott többségének munkahelye is besorolásra került, az összeg 2100 forint volt.

További adatok, információk (linkek)

[Táblázatok](#)

[Táblák \(stadat\)](#)

[Módszertan \(foglalkoztatás, munkanélküliség\)](#)

[Módszertan \(nyilvántartott álláskeresők módszertana\)](#)

[Módszertan \(intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer módszertana\)](#)

[Adminisztratív munkanélküliségi adatok módszertana](#)

[Az ábrákban használt rövidítések](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu